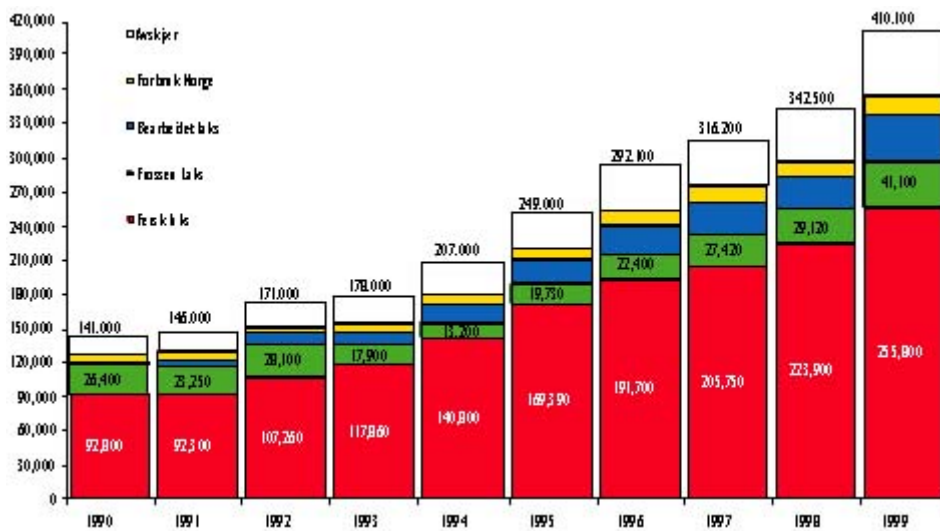

Lakse- og ørretnæringen 1999 - en oversikt

Lars Liabø

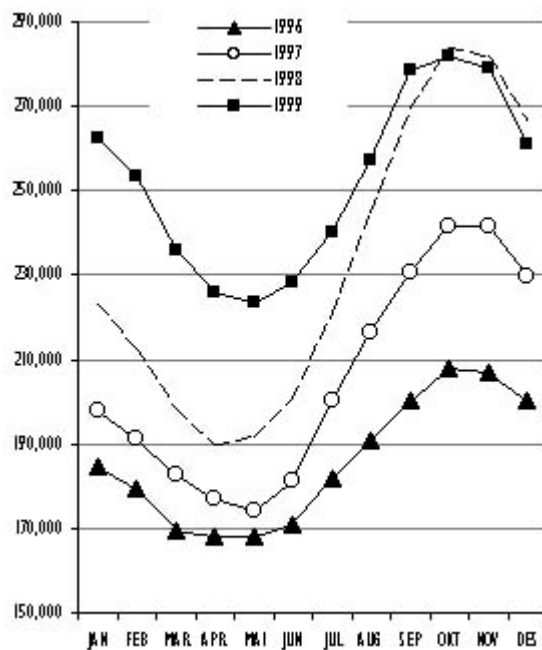
1999 ble enda et rekordår for norsk lakse- og ørretnæring. Salgskvantumet for laks økte med ca. 68.000 tonn rund vekt (+20%) til ca. 410.000 tonn rund vekt. For ørret var økningen noe mindre, ca. 3.000 tonn rund vekt (+5%) til 50.000 tonn. Totalt salgskvantum endte dermed på ca. 460.000 tonn rund vekt.

Eksportverdien, samt verdien av innenlands salg passerte 12 milliarder kroner i 1999, en verdiøkning på hele 23 % i forhold til 1998. I begynnelsen av 1999 var det ikke lyse utsikter. Et presset laksemarked i EU-området høsten 1998 ga priser i underkant av gulvprisen gitt i lakseavtalen mellom Norge og EU. Dette medførte at oppdretterne ikke kunne levere så mye fisk som planlagt, og vi fikk en kraftig økning i stående biomasse i sjø. Denne situasjonen fortsatte ut januar og inn i februar 1999.

Figur 1 Slaktekvantum laks 1990-1999.

Production of Atlantic salmon 1990-1999.

Da begynte man å se en lysning, Fiskeridepartementet reduserte fôrkvoteøkningen for 1999 fra 10 til 5 %, en svak norsk krone mot US\$ og japanske yen ga økt konkurransekraft i disse markedene, og fokus ble vridd bort fra EU-markedene.

Eksportutvalget kjørte i løpet av 1999 store generiske markeds kampanjer for laks i EU, og dette medførte trolig et løft i etterspørselen i andre halvår.

I sum fikk vi i andre halvår en betydelig vekst i etterspørselen, og høy slakteaktivitet gjorde at vi gikk ut av året med lavere biomasse enn ved årets begynnelse.

Omregnet til levende vekt og inkludert ørret var stående biomasse ved årsskiftet ca. 295.000 tonn.

Vi har foreløpig beregnet smoltutsettet i 1999 til 123 millioner, det vil si en økning på 5 %.

Mens det i 1998 var store tap på grunn av IPN- utbrudd, var registrert svinn fra utsettdato til 31.12.1999 omtrent halvert i forhold til 1998.

Ørret

Ørretproduksjonen er ikke underlagt fôrkvoteordningen og har derfor hatt en kraftig økning de siste år. Lønnsomheten har også vært god det siste året og det har oppmuntret flere til å satse på ørret.

Figur 2 Biomasseutvikling av atlantisk laks i Norge for årene 1996-1999 (tonn levende rund vekt).

Development of the total standing stock of Atlantic salmon in Norway (tonnes round weight).

Produksjonsutviklingen

Produksjonsforholdene både i settefisk og matfiskanleggene var jevnt over gode.

Som nevnt var det mindre tap på grunn av IPN i 1999, og totalt må 1999 ansees som et år uten spesielle sykdomsproblemer eller tilvekst-utfordringer.

I vår EDB- baserte produksjonsmodell har vi simulert norsk lakseproduksjon siden 1992. Modellen bygger på en rekke inputdata fra ulike kilder og viser tilvekst, slakting, svinn samt fôrforbruk per måned for hver generasjon fisk i sjøen.

Fra modellen kan vi ta ut en rekke rapporter, blant annet ulike fôrfaktorer per generasjon fisk og per kalenderår.

Våre beregninger viser at biologisk fôrfaktor (BFCR) økte i årene 1995 og 1996 på grunn av reguleringene, for så å synke igjen, og i 1999 viser våre modellberegninger den laveste fôrfaktor siden 1992.

Da fôrfaktoren øker progressivt ved økende slaktevekt på fisken, har vi også vist gjennom-snittlig slaktevekt for de samme år. Økonomisk fôrfaktor (sløyd vekt, slaktet fisk) gikk også ned i 1999.

I produksjonsmodellen kan vi måle veksthastigheten, både i antall måneder det tar fra gjennomsnittsfisken blir klekket til den når slaktevekt og i form av omløpshastighet på varelageret (biomassen).

Omløpshastigheten økte i 1999, og med den lave biomassen som var i sjøen per 1.1. år 2000, vil vi i inneværende år kunne oppnå ytterligere forbedring.

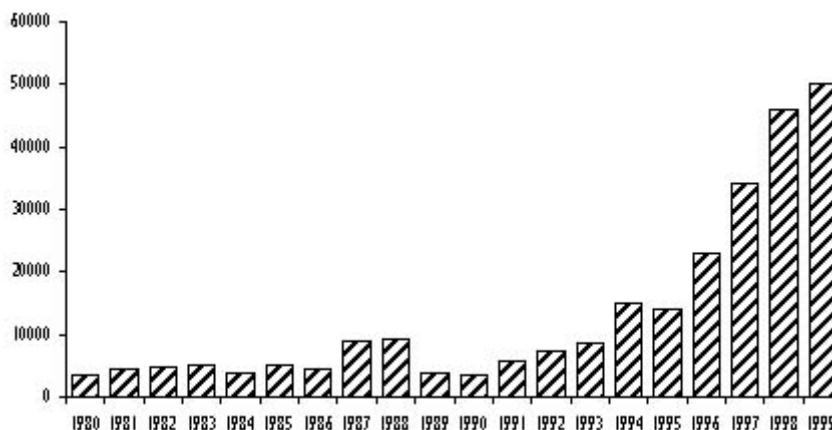
De siste årene har norsk havbruksnæring greid å øke inntjeningen, samtidig som veksten har vært stor. Dette har medført stor interesse for næringen, blant annet fra investormiljøet både i Norge og utlandet.

Markedspotensialet for laks og stor ørret er ikke utnyttet på langt nær. Det er mulig å selge mange ganger så mye fisk som i dag. Men da må laksen produseres raskere og fôrfaktoren må ned. Dette er mulig, forutsatt at forskningsmidlene økes betydelig.

Tabell 1 Smoltutsett av laks i Norge for perioden 1994-1999.

Number of Atlantic salmon smolts transferred to netpens from 1994 to 1999.

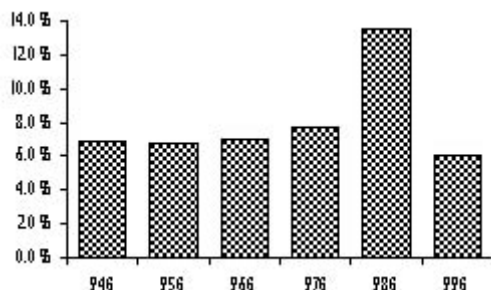
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
2-åring	6.0	5.0	3.5	4.0	2.0	1.5
1-åring	64.0	73.5	76.5	83.5	85.0	89.5
0-åring	11.5	18.5	18.0	22.5	31.0	32
Total	81.5	97.0	98.0	110.0	118.0	123.0

Slaktekvantum (tusen tonn)

Figur 3 Slaktekvantum ørret 1980-1999.

Production of Rainbow trout in Norway 1980-1999.

Tabell 2 Utsett av ørret 1994 -1999 (millioner smolt). 1999 er estimert.

Number of Rainbow trout smolts transferred to netpens 1994 - 1999 (in millions). 1999 estimated.

År Antall

1994 6,2 1995 11,3 1996 13,0 1997 16,0 1998 16,0 1999E 25,0

Figur 4 Beregnet svinn i % av utsett til 31. desember.

Estimated loss in % of transferred smolts until 31 December.

Tabell 3 Fôrfaktor biologisk/økonomisk

Biological/economical food conversion ratio.

År Økonomis Biologisk Gj.snittlig slaktevekt

kFôrfaktor Fôrfaktor (sløyd vekt)

1992 1,67 1,15 2,93

1993 1,49 1,15 3,55

1994 1,46 1,16 3,74

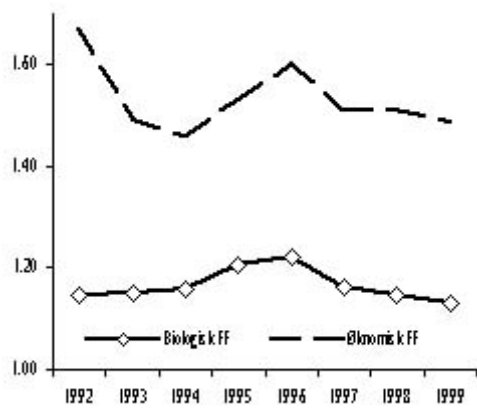
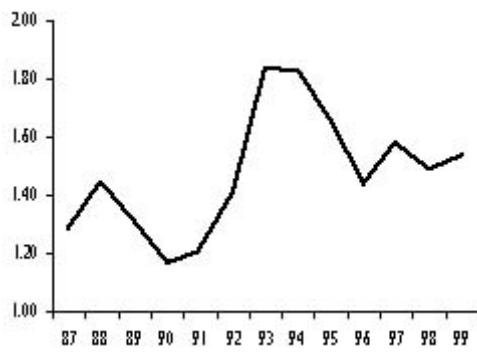
1995 1,53 1,21 3,78

1996 1,60 1,22 3,70

1997 1,51 1,16 3,81

1998 1,51 1,15 3,82

1999 1,487 1,13 4,00

Figur 6 Omløpshastighet av laksebiomasse for årene 1987 - 1999 (omløpshastighet defineres som slaktekvantum i kalenderåret dividert på beregnet biomasse i sjø 1. januar).

Production/biomass ratio of farmed salmon, defined as harvested biomass each year divided by standing stock alive 1 January.

Figur 5 Sammenligning av biologisk og økonomisk førfaktor.

Comparison of biological and economical food conversion ratio.

Kilde: Karlsen, Ø. et al, FiskenHav, Særnr. 3 - 2000. Havforskningsinstituttet - www.imr.no